

davanje prof. Maksa Pirnata, ki ga je imel na občnem zboru „Učiteljskega društva za kranjski okraj“. Mi se z izvajanjem gosp. profesorja strinjamo. Zdi se nam pa, da ni med naštetimi životopisi namenoma uvrstil životopisa o Prešernu, ki ga je o priliki odkritja Prešernovega spomenika v Ljubljani sestavil tov. E. Gangl („Slava Prešernu!“). To knjižico je tedaj vse slovensko časopisje pohvalno ocenilo, tako tudi „Laibacher Zeitung“. Tega, kar že imamo, ne kaže zametati ali brez potrebe ignorirati; boljše je, če se izboljša, ako je slabo. Sicer pa z veseljem pozdravljamo namero gosp. profesorja, ki hoče izdati v posebni knjižica za ljudskošolsko mladino prikladne črtice iz življenja naših znamenitejših slovstvenikov. — Velezanimiva in vse pozornosti vredna je razprava praškega šolskega zdravnika dr. V. Hüttla „Skrita in nastajajoča tuberkuloza otrok“. To znamenito razpravo je poslovenil marljivi Drag. Pribil. — Enake pozornosti je vreden članek „Telesna vzgoja“, ki ga je priobčil Ivan Bajželj. Posebe opozarjamo na temeljite razlage potrebe in pomena splošne telesne vzgoje, ki jo je objavil K. A. Knudsen, nadzornik za telovadbo v Kopenhagenu. — Gdč. Eliza Kukuljevičeva objavlja interesanten članek „Nazorni nauk — propedevtiki realij.“ — „Književno poročilo“ govori o „Časopisu za zgodovino in narodopisje“, ki ga izdaja „Zgodovinsko društvo v Mariboru“, in o Bugarjevem življenjepis Simona Gregorčiča. — „Listek“, „Pedagoški paberki“ in „Kronika“ so trije običajni razpredelki „Razgleda“, ki zaključuje tudi to številko „Popotnikovo“, bogato raznovrstne vsebine.

Zabavna knjižica za slovensko mladino. Urejuje in izdaja Anton Kosi, učitelj v Središču. XIII. zvezek. V Ljubljani, 1907. Natisnila „Katoliška tiskarna“. Založil izdajatelj. — Knjižica obsega 20 člankov raznovrstne vsebine.

Politiški pregled.

* **Sklicanje deželnihi zborov.** Z Dunaja poročajo, da bodo deželni zbori sklicani drugi teden meseca septembra t. l.

* **Izvolitev g. Ivana Hribarja** ljubljanskim županom je cesar potrdil.

* **Za slovensko vseučilišče v Ljubljani** je vložil poslanec Hribar v poslanski zbornici predlog, ki so ga podpisale vse stranke razen Poljakov, krščanskih socialistov, nemških na-

50 gl'd na mesec! Kaj? Imam letne plače 2400 mark, to je po našem 1400 trdih goldinarjev. In ni mi treba se bati inšpektorja in ni mi treba pokoriti se fajmoštru in mežnarju ter se ubijati in uspehov pričakovati. Priučil sem se nekoliko tujim jezikom, ki jih govorim in pišem z isto spretnostjo kakor slovenski ali nemški jezik. Kaj si Ti profitiral? Nič, čisto nič. In da bi Ti prišel v svet, Tebe bi gotovo Japonci ubili, kar si o meni mislil. In severni tečaj, dragi moj, tja ne pridem, ker še pota ni tja. Tega Ti ne veš; in kdo naj Ti to zameri? V rovtah se o tem ne zve dosti ali nič in v „Večernicah“ in koledarjih se bere kvečjemu o čudežih sv. Tegaintega. Toliko v razjasnilo, da ne boš mislil, da je S. ostal tam, kamor so nas postavili ondaj, ko smo maturirali, dasi jih je dosti žalibog sedaj že tudi zopet zlezlo na nižjo stopnjo ter si žele nazaj oni zlati čas, ko je bil še duhovnik ona „persona grata“ . . . (In tako dalje.)

Tovariši iz leta 1897., kaj je sedaj I. S., tega vam ne povem, ker bi morda ostal sam pri učiteljstvu, ker bi jo hoteli vsi popihati za I. S. Razodenem pa vam skrivnost, ko bomo obhajali svojo desetletnico ali dvajsetletnico! I. K.

prednjakov in radikalev ter nemških soc. demokratov. Podpisali so predlog tudi laški poslanci.

* **Zrinjski in Frankopan.** Pretečeno soboto so v Dunajskem Novem mestu izkopali na mestnem pokopališču ostanke hrvaških junakov Zrinjskega in Frankopana, ki sta bila l. 1671. ondi obglavljena. Pozneje prepeljejo prah na Hrvaško.

* **Padee dr. Gregorčiča.** Goriški dr. Gregorčič je padel. Vrgla ga je lastna stranka, ki se ga je naveličala, vrgli so ga ljudje, ki bi sami radi zlezli na vrh. Na občnem zboru „Sloge“ pretekli mesec so ga zaradi lepšega izvolili za predsednika. Ko je pa poslal pismo, da ne sprejme predsedstva, so v par dneh brž sklicali nov občni zbor, da se ne bi premislil „ljubljenec naroda“, in hitro so izvolili drugega predsednika, odvetnika dr. Pavletiča. S tem je dr. Gregorčič vržen v ozadje — le še posebno spomenico mu napišejo za „trudapolno 18 letno delovanje na kulturnem in političnem polju“. Radovedni smo na to spomenico! Tako mine slava tega sveta!

* **Umrli je v Zagrebu** banski svetnik in bivši zagrebški župan gosp. Adolf Mošinskiy de Zagrebgrad.

* **Dr. Josip Pliverić.** V Zagrebu je po težki bolezni umrl dr. J. Pliverić, profesor državnega prava na tamošnjem vseučilišču. Pokojni Pliverić je bil eden odličnjakov bivše nesrečne, takojmenovane „narodne stranke“.

* **„Velika Avstrija“.** Župan dr. Lueger je rekel dopisniku „Agramer Tagblatta“ o ideji „Velike Avstrije“: „Ta ideja obstoji in bo tudi prodrila, ako se bo enkrat seznało za njeno pravo vsebino. Ta ideja ni od danes, temveč živi že jako dolgo, izza časa prince Savojskega. Ta ideja temelji v tem, da se združijo vsi narodi ob Dunavu do Pasave in ob pritokih, kakor tudi narodi, ki so si ustanovili države na Balkanu, v pospeševanje svojih kulturnih in gospodarskih interesov. Na ta način pridejo do vlade čez Jadransko in Egejsko morje ter dobe popolno neodvisnost. Madjari se skušajo vmes vriniti kakor zagozda ter stremijo za takozvano dunavsko federacijo — ideja starega Kossutha. Avstrijeji hočejo to zagozdo odstraniti ter doseči naravno zvezo vseh navedenih narodov. To je pravi bojni smoter, ki se zanj borimo odkrito ali prikrito.“

* **Tatvina za irredento.** V senačni pravdi proti bivšemu ministru Nasiju se je pripetil preobrat, ki grozi kompromitirati tudi Italijane v Avstriji. Nasijev zagovornik je namreč izpovedal, da je Nasi večino pokradenih milijonov porabil za irredentično propagando v Avstriji, le zato Nasi tako trdovratno molči na vsa vprašanja, kam je spravil denar. To razkritje je razjarilo irredentične časopise, da kar besne proti zagovorniku.

* **Nunzio Nasi** je bil laški naučni minister pa velik slepar, ki je kradel državni denar ter uganjal razna sleparstva. Iz Italije je bežal pa se vrnil, ker se mu je zagotavljalo, da se mu nič ne zgodi. Sedaj pa so ga vendar zaprli. — Izvoljen je bil poslancem v Siciliji, kjer bi bila kmalu izbruhnila vstaja, ko se je čulo, da hočejo proti njemu postopati. Sicilijanci pravijo, da so drugi še večji goljufi, pa jih ne primejo. — No, lepe razmere so v Italiji! — Državna sodnija v Nasijevi stvari je sklicana na dan 4. novembra. — Afera Nasi je prav interesantna kulturna slička iz Italije, ker se kaže v nji značilna poteza v značaju in v psihologiji širokih mas v Italiji. Tu vidimo, kako nerazvita sta še v teh masah čut pravičnosti in umevanje zakonov javne morale. Bivši minister Nasi je proslul po svojih umazanih aferah in obdolžujejo ga, da je kakor minister bogatil samega sebe na škodo države z načinom, ki ga kje drugje nazivljajo s — tatvino. Vendar je ta Nasi med ljudstvom južne Italije, posebno v Siciliji najpopularnejši mož ter uživa najtopleje simpatije. In ravno tedaj, ko so obtožbe proti Nasiju odmevale po vsi Evropi in se je škandaliziral ves svet, so Nasija v Trapani — izvolili državnim poslancem in mu prirejali šumne ovacije. Človek, ki bi bil povsod drugod mrtev za javno politično življenje, je v Italiji slaven, oboževan mož in ljubljenec širokih slojev. Kaj takega je res možno le v narodu, v katerem sta pravni čut in javna morala padla na najnižjo stopnjo. Kako slavljen in popularen je Nasi, pričajo odredbe, ki jih italijanska vlada smatra potrebnimi sedaj, ko so po sklepu državnega sodišča vtaknili tega bivšega ministra — v zapor. S posebnim vlakom so poslali v volilni okraj Nasijev vojaštvo, ker se boje hudih izgredov v prilog temu

bivšemu ministru, ki se je brezdvomno hudo zagrešil na javnem imetju v svojo lastno korist. Tudi najgorečnejemu prijatelju Nasijevega bi velel že čut najelementarnejše dostojnosti, da mirno čaka rezultata procesa. Potem šele, ako se eventualno pokaže, da so bile obtožbe neutemeljene, bi prišel, da ga proslave. Ali ljudstvo v Italiji se ne meni za take pomisleke. Ne meni se za to, da morda proslavlja — velikega tatu. In verjetno je, da bo Nasi tudi potem, ko bi se moral za vedno zrušiti pod dokazilnim materialom — še slavnejši mož!

*** Dveletna vojaška služba na Francoskem.** Predsednik vrhovnega vojnega sveta, general Hagron, je odstopil ter naznanil vojnemu ministru in ministrskemu predsedniku, da ne more biti več odgovoren za armado, ker je sprejel zakon o dveletni vojaški službi ter so se vojaki letnikov 1903. in 1904. predčasno odpustili. Ako bi do 31. oktobra nastal kak konflikt, bi se Francija izkazala kot manj vredno in onemoglo.

*** Z mirovne konference v Haagu.** Tretja komisija mirovne konference je sklenila v plenarni seji minolega torka, da se ima ženevska konvencija aplicirati tudi na pomorske vojne. — Angleški delegatje predložijo v eni prihodnjih sej predlog zaradi omejitve oboroženja.

*** Dekret sv. kongregacije „Indeksa“.** Kakor poročajo iz Rima, je „Ossevatore Romano“ objavil dekret sv. kongregacije „Indeksa“, kjer formalno obsoja 65 trditev katoliških modernistov. Obsodbe se večinoma nanašajo na takozvano nedogmatsko krščanstvo.

Vestnik.

Mili gosti pri letošnji „Zavezini“ skupščini. Prejeli smo veselo vest, da se udeležijo letošnje „Zavezine“ skupščine v Radovljici naš vrli prijatelj gospod Jovan P. Jovanović, učitelj in urednik „Prosvete“ v Kragujevcu v Srbiji, v družbi 10—15 srbskih tovarišev in tovarišic. Takisto nam poroča gospod Adolf Schuster, nadučitelj v Bojanovu na Češkem, da pride k našemu zborovanju v Radovljico v družbi s češkim tovarišem g. B. Skalo. „Zavezinega“ zborovanja se utegneta tudi udeležiti hrvaška tovariša gg. Josip Kirin in Josip Granec iz Zagreba. Mi že sedaj od srea pozdravljamo mile slovenske tovariše, kličejo jim: Dobro došli v naši sredi, mili bratje!

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: G. Štefan Tomšič, nadučitelj v Ribnici, 10 K namesto venca na grob gospe matere nadučitelja St. Legata v Dol. Logatcu; g. Milena Kiferle učiteljica ženskih ročnih del v Medvodah 5 K od izkupička za „Slovensko abecedo“; g. Fr. Kozjak v Zagorju ob Savi, nabral pri odhodnici g. Tomazina K 9-20; častita rodovina Fr. Čudnova v Ljubljani, 5 K namesto venca na grob g. J. Šumija iz Kranja; učiteljsko slovenskega kočevskega okraja nabralo pri okr. učit. konferenci v Sodražici 8 K; g. Anton Podgornik iz Metlike 1 K; za ogledovanje živlega lisjaka pri Mencingerju v Boh. Bistrici nabral g. Korosn K 3-78; g. Fran Potokar K 4-02 kot preostanek od Hribarjevega telegrama; Koprski učiteljski ščniki 40 K s pripomnjo: „Prispevamo vam radostnim srecem sicer majhno vsoto, toda s tem večjim navdušenjem 40 K kot preostanek dohodkov na dijaškem koncertu v Trstu pri Sv. Ivanu.“ Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: tov. Pulk o Valentin in tov. Bitenc Ana iz Dobjega na Štajerskem; tov. Strmšek Vekoslav, tov. Fink Ottilija in tov. Zavašnik Albina iz Medvedovega sela; tov. Čanjk o Avgust iz Razbora (1-20). Živili!

Imenovanje. Naučni minister je imenoval glavnega učitelja na ženskem učiteljskem v Tridentu, g. Ivana Leban a. glavnim učiteljem na moškem učiteljskem v Kopru.

V pokoj stopi g. Rihard Dolenc, mnogoletni zaslužni vodja deželne kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

Učiteljsvo ljubljanske okolice naj se zbere 1. avgusta ob 10. ure dopoldne v „Narodnem domu“ k prijateljskemu sestanku. Gregorin.

XXII. redna velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda se vrši dne 6. avgusta t. l. v Bohinjski Bistrici. Na dnevnem redu je tudi volitev prvomestnika in drugih članov društvenega odbora.

O veselem gibanju med učiteljstvom poroča klerikalna „Gorica“. Ves svet je radoveden, katero in kakšno je to „veselo gibanje“, ki se zanje ogreva imenovani list. No, nekaj svetlobe vendarle zažiga „Gorica“ v tem skrivnostnem namigovanju z bobnečimi besedami, češ, dobro misleče učiteljstvo se bo organizovalo, da vrže s sebe teroristično moro! — Pripravljajo se torej veliki dogodki. Goriško učiteljstvo jih pričakuje povsem mirno, prepuščajoč „Gorici“ — hlastanje po senzacijah.

Politika na uradni konferenci. Pod tem naslovom se je nekemu „vrlemu“ tovarišu — najbrže najmlajšemu spokorjencu iz učiteljskih vrst in gorečemu pristašu S. L. S. (iz pristnega notranjega nagiba seveda) — zdelo potrebno, obregniti se v št. 162. „Slovenca“ razen ob nadzornika gosp. Jos. Turka, ki uživa zaradi stroge pravičnosti med učiteljstvom splošno zaupanje, tudi ob velikolaškega nadučitelja gosp. F. Stefančiča, češ, „da je bil najbolj pohvaljen, ker je v svojem referatu „Kako naj učitelj v sedanjih socialnih razmerah varuje in ohrani svoj ugled“ najbolj udrihal po klerikalcih“ na okrajni učiteljski konferenci v Sodražici. Kaka plemenitost in kaka sveta resnica! Hčerka božja, dobila si zopet en venec časti več okrog glave iz znanih predalov radodarnega „Slovenca“! Da ni imenovani nadučitelj v svojem obširnem referatu niti enkrat imenoval ne „liberalca“ in ne „klerikalca“; da je učiteljstvu na deželi z ozirom na to, ker je prosti ljudski razum preveč omrežen po nasprotnikih šole, priporočal biti skrajno previdnemu in na javnih shodih ne političko nastopati; da naj se vsaj v tem intermezu, ko imamo pričakovati izboljšanja plač, poda v rezervo na tiho podrobno delovanje (o katerem je navedel tudi dosti praktičnih zgledov); da je po Levstikovem nauku „skrbti zase, ljubi brata, dvigni ga, odpri mu vrata...“ opozarjal na lastnosti, katerih svoj ugled varujoči učitelj ne sme imeti ter da naj vse farane, kjer mu je odmerjen delokrog, torej tudi političke nasprotnike, smatra za mile prijatelje, ki jih ljubi, ker ljubi njih otroke; dalje, ker je svetoval, razumnejšim možem pojasnjevati, da ima vsaka stranka nekaj dobrega v sebi in da bodo za slovensko narodno njivo kaljiva zrna pogrnala in obročila, ostala pa svoječasno vržena v jamo prezirljivosti in pozabljenosti; ker je svaril, potegovati se za celokupni program našemu stanu dosedaj sicer simpatične stranke, ki pa je sprejela tudi razporoko in svobodno šolo med svoje programne točke; in končno ker je svetoval, da naj se po pregovoru „Si Romae vivis, romano vivito more“ skrbno ogiblje vsega, kar bi mu utegnilo nadeti ime „brezverski“ — vse to je torej po mnenju pisca napominane notice in torej tudi gotovo po mnenju razsodnih ljudi hudo udrihanje po klerikalcih! Bistroumnemu logičnemu sklepu globok priklon! Verjetno je tudi, da je dišeča rožica kolegijalnosti vzrasla na vrtu dopisnikovih čednosti, izmed katerih ima poleg drugih, na pr. značajnosti, ponižnosti, zlasti tudi zavist dolga in močna stebelca. Po prečitanem imenovanem referatu — živahno in vsestransko odobravanje, po nekem drugem — „mäuschenstill“. — Kako pravi ona ribniška? „Od širokih ust so mero vzeli in žlice (t. j. zgago) delati začeli...“

P. n. e. kr. okrajne šolske nadzornike prosim, da mi blagovolijo poslati za Letopis Slovenske Šolske Matice teme in teze, ki se je o njih razpravljalo pri letošnjih okrajnih učiteljskih konferencah.

V Ljubljani, dne 25. julija 1907.

J. Dimnik, nadučitelj.

Po „Slovenčevem“ in „Domoljubovem“ vzoren je prirojena „Gorica“, ta na duhu ubogi list. Da ima v svojem globokem in preluknjanim žepu vso avstrijsko šolsko upravo, je vsakemu jasno. Verskonravni duh bo odslej po posredovanju ljubljanskega klerikalnega časopisja nastavljal in odstavljaj nadzornike, vse drugo opravi „Gorica“. Resnično, sedaj prihajajo zlati časi ubogemu avstrijskemu šolstvu! „Gorica“ govori in pravi, in sicer v obliki „odmeva iz krogov krščanskih davkoplačevalcev“: „Brez nas in preko nas mislijo od nas plačati učitelji in profesorji izpremeniti v naših šolah dosedanja pouk na verski podlagi v pouk na brezverski podlagi.“ — Naj nam dovoli „Gorica“, da iskreno pomilujemo njeno duševno